

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 21Co/75/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8317207734
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 11. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Antónia Kandravá
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2018:8317207734.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Antónie Kandravej a členov senátu JUDr. Evy Šofrankovej a JUDr. Martina Barana, v spore žalobcu: Orange Slovensko, a.s., Metodova 8, Bratislava, IČO: 35 697 270, právne zastúpený Bobák, Bollová a spol., s.r.o., so sídlom Dr. Vladimíra Clementisa 10, Bratislava, proti žalovanému: P. U., nar. XX.XX.XXXX, Q. XX, XXX XX Q., o zaplatenie 149,46 eur s prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Humenné č. k. 9Csp/187/2017-51 zo dňa 30.11.2017, takto

rozhodol:

- I. P o t v r d z u j e rozsudok vo výroku II. a III.
- II. N e p r i z n á v a stranám sporu náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

I. Predmet konania

1. Žalobca sa podanou žalobou domáhal voči žalovanému zaplatenia sumy 149,46 eur, úrokov z omeškania, ako aj náhrady trov konania.

II. Obsah napadnutého rozhodnutia

2. Okresný súd Humenné ako súd prvej inštancie (ďalej aj ako „súd“) napadnutým rozsudkom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 50,46 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5% ročne z tejto sumy od 09.06.2017 do zaplatenia v lehote troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Žalobu v časti o zaplatenie 99,- eur zamietol. Žalovanému náhradu trov konania nepriznal.

3. Rozhodnutie právne zdôvodnil ust. § 44 ods. 1, § 43 ods. 12 písm. b) zákona č. 351/2011 Z.z. o elektronických komunikáciách, § 517 ods. 1 veta prvá, ods. 2 Občianskeho zákonníka, § 3 ods. 1 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z.z., § 52 ods. 1 až 4, § 53 ods. 1, 2, 3, 4 písm. k), ods. 5 a § 544 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka.

4. Z predložených dôkazov mal súd preukázané, že medzi stranami sporu bola platne uzavretá zmluva o poskytovaní verejných služieb, na základe ktorej žalobca poskytol žalovanému služby a ten sa zaviazal platiť cenu za poskytnuté služby, preto súd žalobe v časti zaplatenia ceny za dodané služby vo výške 50,46 eur vyhovel. Žalovaný sa dostal do omeškania, preto má žalobca nárok na úrok z omeškania z tejto sumy. V zmysle ust. § 517 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka súd priznal žalobcovi úrok z omeškania vo výške 5 % ročne, v súlade s ust. § 3 ods. 1 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z.z.

5. Žalobu v časti zaplataenia zmluvnej pokuty vo výške 99,- eur však súd zamietol. Vzhľadom na povahu strán zmluvy, predmetný zmluvný vzťah je vzťahom spotrebiteľským, preto je nutné na ňu aplikovať i príslušné ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách upravené v Občianskom zákonníku, prednostne spotrebiteľské právo. Žalobca právo na zmluvnú pokutu odvíja od zmluvy o poskytovaní verejných služieb a dodatku k nej, ktorá ako typová zmluva je uzatváraná vo viacerých prípadoch a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy, a teda i dojednanie o zmluvnej pokute podstatným spôsobom neovplyvňuje, preto sa nejedná o individuálne dojednané zmluvné ustanovenie. Už pri samotnom uzatváraní zmluvy je prísnejšie resp. výlučne sankcionovaný zmluvnou pokutou len jeden účastník zmluvy, a to spotrebiteľ, teda výrazne v neprospech jedného účastníka zmluvy, čo už samo o sebe spôsobuje nerovnováhu v povinnostiach oboch účastníkov. Podľa dodatku k zmluve o poskytovaní verejných služieb je zmluvná pokuta (základ - počiatočná suma, ktorá bude klesať) vo výške 99,- eur. Nerozlíšenie medzi porušením zmluvnej povinnosti a výškou pokuty znamená neurčitost' dohody o zmluvnej pokute. Ďalším aspektom je aj samotná výška zmluvnej pokuty, ktorú súd považoval za neprímerane vysokú sankciu za nesplnenie povinností, ku ktorým sa zaplataenie zmluvnej pokuty dojednálo. Na tom nič nemení ani fakt, že žalobca sa snažil zohľadniť časový aspekt porušenia tejto povinnosti vyjadrujúci klesanie základu zmluvnej pokuty počas plynutia doby viazanosti do dňa porušenia povinnosti. Pri oneskorenej úhrade peňažného plnenia nemôže ostať bez povšimnutia výška pohľadávky vzniknutej porušením záväzku. Môže teda nastať situácia, že spotrebiteľ si svoj záväzok nesplní len v nepatrnom rozsahu napr. z vyúčtovanej sumy neuhradí 1,- eur. Zmluvná pokuta dojednaná pre prípad nezaplataenia ceny za poskytnuté služby, výšku pohľadávky takto vzniknutej vôbec nezohľadňuje. Okrem toho výška zmluvnej pokuty sa znižuje iba do dňa porušenia povinnosti v dôsledku nezaplataenia ceny za poskytnuté služby. Samotným porušením povinnosti k zániku zmluvného vzťahu nedochádza. Nemožno preto vylúčiť následne uhradenie dlžného záväzku zo strany spotrebiteľa a poskytovanie služieb zo strany podniku. Táto okolnosť majúca podstatný vplyv na výšku zmluvnej pokuty zohľadnená nebola. Zmluvná pokuta tak ako bola dojednaná teda umožňuje poskytovateľovi služieb požadovať od spotrebiteľov zaplataenie zmluvnej pokuty vo výške podstatne prevyšujúcej pohľadávku vzniknutú porušením záväzku zaplataiť sumu poskytnutých služieb. Na základe uvedeného súd zmluvné dojednanie obsiahnuté v dodatku k zmluve o poskytovaní verejných služieb, ktorého obsahom je dojednanie zmluvnej pokuty posúdil ako neprijateľnú zmluvnú podmienku, spôsobujúcu značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, čo spôsobuje jej absolútnu neplatnosť.

6. O trovách konania súd rozhodol v zmysle ust. § 255 ods. 2 Civilného sporového poriadku. V konečnom dôsledku bol v konaní úspešnejší žalovaný, no žiadne trovy konania mu nevznikli, preto mu ich súd nepriznal.

III. Obsah odvolania žalobcu

7. V zákonom stanovenej lehote podal proti výroku II. rozsudku odvolanie žalobca. Namietal, že súd dospel na základe vykonaného dokazovania k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Znenie dohody o zmluvnej pokute, uvedené v dodatku nie je totožné s obsahom znenia dohody, ktorá bola rozhodnutiami súdov vyhlásená za neprijateľnú zmluvnú podmienku. Maximálna výška zmluvnej pokuty zodpovedá výške poskytnutej zľavy z kúpnej ceny mobilného telefónu a zohľadňuje časový aspekt porušenia zmluvných povinností. Navrhol rozsudok v napadnutom rozsahu zmeniť tak, že súd zaviazže žalovaného na zaplataenie sumy 99,- eur s 5% ročným úrokom z omeškania zo sumy 99,- eur od 09.06.2017 do zaplataenia a prizná žalobcovi náhradu trov konania.

8. Žalovaný sa k odvolaniu žalobcu písomne nevyjadril.

IV. Hodnotenie odvolacieho súdu

9. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) príslušný na rozhodnutie o odvolaní v zmysle ust. § 34 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len CSP) v zmysle ustanovenia § 470 ods. 1 a 2 CSP, vzhľadom na včas podané odvolanie (§ 362 ods. 1 CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 378, § 379 a § 380 CSP, vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

10. V prejednávanej príhode je úlohou odvolacieho súdu, v kontexte uplatnených odvolacích námietok, posúdiť vecnú správnosť právneho záveru súdu prvej inštancie o neprijateľnosti zmluvnej podmienky - dojednanie o zmluvnej pokute k zmluve o poskytovaní verejných služieb, uzavretej medzi sporovými stranami dňa 07.08.2015.

11. Po oboznámení sa s obsahom súdneho spisu odvolací súd uvádza, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a vyvodil z neho správne právne závery. Odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie považuje odvolací súd za dostatočné, preto naň v celom rozsahu odkazuje.

12. Odvolací súd na úvod poznamenáva, že súd prvej inštancie správne postupoval, keď predmetnú zmluvu vyhodnotil ako spotrebiteľskú v zmysle ust. § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka. Základnou črtou spotrebiteľskej zmluvy je to, že je pre spotrebiteľa vopred pripravená a nie je vytvorený priestor na dojednanie obsahu zmluvy alebo jej zmeny. Zmluva o poskytovaní verejných služieb a jej dodatok túto charakteristiku spĺňajú. Ich súčasťou boli bez akýchkoľvek pochybností zmluvné dojednania majúce charakter všeobecných obchodných podmienok, ktoré žalovaný ovplyvniť nemohol, nakoľko boli už vopred pripravené pre veľký počet spotrebiteľov.

13. Podľa ustanovenia § 53 ods. 1 veta prvá Občianskeho zákonníka v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy, spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len neprijateľná podmienka).

14. Občiansky zákonník, v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy, za neprijateľnú podmienku v ust. § 53 ods. 4 písm. k) považuje aj dojednanie vyžadujúce od spotrebiteľa, ktorý nesplnil svoj záväzok, aby zaplatil neprimerane vysokú sumu ako sankciu spojenú s nesplnením jeho záväzku. Občiansky zákonník s takouto neprijateľnou podmienkou spôsobujúcou značnú nerovnováhu v právach a v povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa spája v ust. § 53 ods. 5 sankciu neplatnosti.

15. Smernica Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách ukladá členským štátom zabezpečiť, aby spotrebiteľ nebol viazaný nekalými podmienkami a zväziť, či spotrebiteľská zmluva obsahujúca nekalé podmienky obstoje ako celok. Súdny dvor dokonca považuje ochranu spotrebiteľa podľa čl. 6 Smernice za tak významnú, že sa má klásť principiálne na roveň vnútroštátnym pravidlám verejného poriadku, a to v záujme vyššej kvality života.

16. Ustanovenie § 544 Občianskeho zákonníka umožňuje účastníkom pre prípad porušenia zmluvnej povinnosti dojsť si zmluvnú pokutu. Zmluvná pokuta je zabezpečovacím prostriedkom a vyjadruje peňažnú sumu, ktorú je dlžník povinný zaplatiť veriteľovi, ak poruší svoju zmluvnú povinnosť. Podstatnou náležitosťou dohody o zmluvnej pokute je určenie jej výšky alebo spôsobu jej určenia. Výška zmluvnej pokuty nie je zákonom limitovaná, avšak nemôže byť v rozpore so zásadou zakotvenou v ustanovení § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Vychádzajúc z tohto ustanovenia výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

17. Odvolací súd sa zaoberal posúdením nároku na zaplatenie zmluvnej pokuty aj v súlade s judikatúrou súdov, s prihliadnutím na judikatúru Súdného dvora Európskej únie (SD EÚ). Nemali by byť žiadne pochybnosti o povinnosti súdu zbaviť spotrebiteľa neprijateľnej zmluvnej podmienky a jej poškodzujúcich účinkov: „Členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva, neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok.“ Ustanovenie čl. 6 ods. 1 smernice sa má považovať za kogentné ustanovenie a ochrana pred neprijateľnými podmienkami sa má poskytnúť v režime pravidiel verejného poriadku (uznesenie SD EÚ vo veci C-76/10 POHOTOVOSTĚ/Korčkovská, bod 50), teda pravidiel, na ktorých rešpektovaní musí štát bezvýhradne trvať a ktorých rešpektovanie je povinný vždy a za každých okolností vyžadovať. Ochrana spotrebiteľa pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách vychádza z predpokladu, že spotrebiteľ je z hľadiska informovanosti a z hľadiska vyjednávacej pozície v slabšom postavení a má spravidla na výber buď zmluvu vopred naformulovanú dodávateľom akceptovať so všetkými formulárovými klauzulami alebo ju odmietnuť. Možnosť zmeny štandardných podmienok zo strany spotrebiteľa je len iluzórna a je zrejmé, že ide o rovnosť len formálnu. Aby sa dosiahla faktická rovnosť, je to možné dosiahnuť len vonkajším zásahom. (Porovnaj rozsudky Mostaza Claro, C 168/05, bod 25, Océano Grupo Editorial SA C 240/98-C 244/98).

18. Nepochybne je právom žalobcu ako poskytovateľa služieb zabezpečiť splnenie povinnosti odberateľa služieb - zákazníka, pričom zmluvná pokuta je jedným z vhodných inštitútov. Predmetom zabezpečenia v prejednávanej veci bola povinnosť žalovanej riadne a včas uhrádzať odplatu za

poskytnuté služby ako aj povinnosť zákazníka po určitú dobu zostať v právnom vzťahu s poskytovateľom služieb a využívať dohodnutý rozsah služieb.

19. Je však potrebné si uvedomiť, že všetky „výhody“ ponúkané poskytovateľom telekomunikačných služieb či už zvýhodnená cena zariadení pre príjem služby, odlišné ceny elektronických služieb, určitý vyhradený objem hovorov a dátových služieb, prípadne hovorov za paušálnu sadzbu alebo voľných hovorov, tvoria bezpochyby ofenzívnu obchodnú politiku telekomunikačných operátorov v snahe získať zákazníka a zabezpečiť odbyť služby minimálne po stanovenú dobu. Zákazník sa riadi na základe snahy získať určité výhody pri predpokladanej spotrebe. Nie však každý zákazník si dokáže riadne vyhodnotiť aj povinnosti vyplývajúce z voľby a viazanosti.

20. Sankcia spočívajúca v regresívnej zmluvnej pokute musí vždy zodpovedať nie len času a rozsahu porušenej povinnosti, ale aj charakteru a závažnosti porušenej povinnosti, zároveň sa odvíjať od skutočnej a reálnej ujmy, ktorá porušením povinnosti vznikne. Sankcia dohodnutá počas celej platnosti zmluvy a jej hrozby nesmie byť v žiadnom jej štádiu zjavne neprimeraná a prípadným nárokom na sankciu nemôže vzniknúť bezdôvodné obohatenie. Uvedené platí aj preto, že neposkytnutím služby v určitom rozsahu dôjde k úsporám na strane poskytovateľa služby (ten ušetrí v rozsahu následného zníženého objemu dát a pod.), teda zmluvná pokuta nemôže nahrádzať jeho očakávané príjmy. Zmluvná pokuta nesmie slúžiť ako jediný nástroj a prostriedok na neprimerané zabezpečenie prípadných benefitov a výhod, ktoré v istých prípadoch javia výrazné znaky potenciality, porovnávajúc v konkrétnom časovom úseku ofenzívnu obchodnú politiku iných telekomunikačných operátorov.

21. Súd prvej inštancie správne konštatoval, že dojednanie zmluvnej pokuty nezohľadňujúce výšku pohľadávky vzniknutej porušením záväzku a viažúce sa iba na moment prerušenia poskytovania služieb, bez zohľadnenia prípadnej možnosti ich obnovenia predstavuje neprijateľnú zmluvnú podmienku, nakoľko výrazne znevýhodňuje spotrebiteľa a dodávateľovi umožňuje uplatniť si voči spotrebiteľovi zmluvnú pokutu v neprimeranej výške tak, ako to správne uviedol súd prvej inštancie. Uplatnené odvolacie námietky žalobcu preto neboli dôvodné.

22. Keďže ust. § 53 Občianskeho zákonníka nikdy nebolo zaradené medzi prípady relatívnej neplatnosti (§ 40a Občianskeho zákonníka) išlo o neplatnosť absolútnu pôsobiacu bez ďalšieho priamo zo zákona, na ktorú musel súd prihliadať z úradnej povinnosti.

23. Vecne správnemu výroku vo veci samej zodpovedá vecne správny výrok o náhrade trov konania. Vzhľadom na pomer úspechu strán v konaní, bol prevažne úspešnejší žalovaný, ktorému z toho dôvodu prislúcha nárok na náhradu trov konania. Keďže žalovanému v priebehu konania žiaden preukázateľné trovy konania nevznikli, preto mu ich náhrada nebola priznaná.

24. Z týchto dôvodov odvolací súd potvrdil napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a vo výroku o trovách konania ako vecne správny v zmysle ust. § 387 ods. 1 CSP.

25. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd v zmysle ust. § 396 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 255 ods. 1 CSP. Odvolanie žalobcu nebolo dôvodné, z tohto dôvodu nárok na náhradu trov odvolacieho konania patrí úspešnému žalovanému. Z obsahu spisu je však zrejmé, že žalovanému v priebehu odvolacieho konania žiadne preukázateľné trovy nevznikli, preto mu náhrada trov odvolacieho konania nebola priznaná.

26. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona číslo 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolaťel musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).